

Örményül:

Dáláuzi, dáláuzi!
Khághczrén isz tun zudré mezi;
Pájcz ájszové incsh gánisz?
Zperénnérész gi cháphisz...

Ov márt! álesz Zásztvász chéntre,
Or Ná khezig háduczháne
Szurp snorháczhé mecsh méghré,
Or dárid éláh khághczhré.

Szeb cshárnusz ézleghuthiuné,
Vocsh cshi czhávisz ézdérdumé;
Vászén Ásztudzo szirun
Hámpirisz zájn szirov tun.

Magyarul (prózában):

Dáláuzi, dáláuzi!
Édes vagy te mindig nekünk;
De evvel mit csinálsz?
A szánkat csalod...

Oh ember tehát az Istent kérjed.
Hogy adjon Az neked
Szent kegyelmében mézet,
Hogy éved legyen édes.

Számba ne vegyed a keserűséget,
S ne fájlald a szomorúságot;
Hanem Isten kedvéért
Szívesen eltűrjed azt.

Nincs ugyan állandó színházunk, de azért nagyon pártolja az örmény a magyar színészetet. Mindazon vándor színtársulatok, melyek örmény helységeken megfordultak, így nyilatkoztak, hogy a műpártolásban páratlan - az örmény. *Simay Kristóf*, *Gorove László* szamosújvári örmények voltak. Az első magyar színtársulatot örmények alapították. *Korbuly Bogdán* a kolozsvári nemzeti színház körül szerzett elévülhetetlen érdemeiért magyar nemességet nyert.

(Az írás a IV. kötet, 148-151. oldalán olvasható)

* * * *

Erkedi Csaba

Örmények ünnepe Szamosújváron

A múlt hét végén Szamosújváron minden út az örmény templom felé vezetett. Nem véletlenül. Szombaton délelőtt került sor a helyi örmény közösség hagyományos Világosító Szent Gergely ünnepére, amelyre a világ minden sarkából érkeztek vendégek. Ezúttal is zsúfolásig megtelt a templom, még Kanadából és az Amerikai Egyesült Államokból is érkeztek látogatók. A szentmisét *Szakács Endre* helybeli plébános celebrálta, de a híveket *Jakubinyi György* örmény apostoli kormányzó áldotta meg, aki beszédében külön kitért az ünnep jelentőségére. A szentbeszédet *Orbán Mihály* lelkész tartotta, aki Világosító Szent Gergely tevékenységét ecsetelte. A szombati ünnepségen újból bebizonyosodott, hogy ott, ahol a plébános minőségi munkát végez, az egyház összetartó ereje is nyilvánvaló. Függetlenül, hogy Gyergyószentmiklósról, Erzsébetvárosról, Jászvásárról vagy Konstancáról jöttek a hazai örmények, a hit és a közösségi élet szépségével tették rendkívülivé e fontos napot.

A szamosújvári ünnepséget megtisztelte jelenlétével *Varujan Vosganian*, a romániai Örmények Szövetségének elnöke, *Drágán Ovidiu*, helybeli polgármester, valamint a budapesti Erdélyi Örmény Gyökök Kulturális Egyesület küldöttsége, *dr. Issekutz Sarolta* elnöknővel az élen (aki máskülönben az erdélyi örmény közösség lelkes támogatója). Nem utolsó sorban köszönet a Székesegyház kórusának a csodálatos egyházi énekekért és örmény saragánjaiért, *Kirkósa Júlia* közismert operaénekesnő Ave Maria-ja pedig valóban maradandóvá tette a Szamos-parti kisváros örmény közösségének hagyományos évi találkozóját. Jó volt együtt lenni, meghitt hangulatban beszélgetni a múltról, jelenről és jövőről. Visszontlátásra jövőre! - így búcsúzott az a több mint kétszáz főnyi vendégsereg, amely az ünnepi mise után összegyűlt a szépen feldíszített parókián.

(Megjelent a Szabadság, 2006. júl. 3-i számában)

* * *

Incze Réka (Sepsiszentgyörgy)

Soha többet nem taníthattam

- Ríport -

A 73 éves *Puskás Attila* visszaemlékezése a magyarországi forradalomra és ennek hatása az Erdélyben történt cselekményekre. Elmondja a forradalom előzményeit, feleleveníti a börtönben töltött nehéz éveket és az akkori hatalom kegyetlenkedéseit.

- Kérem mutatkozzon be!

- *Puskás Attilának* hívnak. Kolozsváron születtem 1931. augusztus 9-én. Végzettségemet tekintve tanár vagyok, és a Bolyai Egyetemen végeztem a természettudományok szakon. Utána kihelyeztek Csíkszeredára, ott tanítottam egy évet és utána kerültem be a csíkszeredai középiskolába.

- Önt mi készítette arra, hogy részt vegyen az 1956-os forradalomban?

- Izgatottan vártuk, hogy nálunk is megdőlhessen esetleg a kommunista diktatúra és Románia lakói is fellázadnak a diktatúra ellen, amelyet Magyarországon a fiatalok, munkások, egyetemisták fegyveres felkeléssel igyekeztek megdönteni. Azonban Romániában más volt a helyzet: a Szabad Európa rádiót hallgatva tudtuk meg, hogy mi történik Magyarországon.

- Mik voltak a forradalom előzményei?

- Tulajdonképpen előzményei nem voltak. A magyar forradalom október 23-án robbant ki és még aznap este vált fegyveres forradalommá is. Miután a rádióban nem engedték felolvasni a forradalmi ifjúság 16 pontját, az államvédelmisek, a titkos rendőrség a tömegbe lőtt az épületekből. A tömeg között lévő gyalogos katonaság átadta a fegyverét a forradalom résztvevőinek, vagyis a tömegnek és így megindult a fegyveres harc. A lelkes tömeg a hatalmas Sztálin szobrot is ledöntötte.

- Mit jelentett ez a forradalom az erdélyiek számára?

- Ez a forradalom az erdélyiek számára egy passzív támogatás volt a magyarországi eseményeknek, amely szavakban, írásban és magatartásban nyilvánult meg. Nem volt semmilyen erőszakos ellenállás. Nekünk az a szerep jutott, hogy a hallott híreket megbeszéltük a kollégákkal.

- Önt mikor, hogyan és miért tartóztatták le?

- Engem 1959. május 12-én tartóztattak le, és 20 évre ítélték el, fővádltként, úgy mint a 11 társamat is. Ezek között volt 6 tanár és 5 végzős diák, akik a verseik miatt voltak bűnösök. Az én bűnöm az volt, hogy szerettem verset írni. Volt egy versem, melynek „Október 23” volt a címe, és az októberi magyar forradalmi eseményekhez kötődött a hangulata és tárgya is, ezt többen is ismerték. Betanítottam egy Gábor Áron színdarabot is, amely a hatóságoknak nem tetszett. A forradalom bukása után fekete gyászszalagot viseltem, de nem azért, mert valakim elhunyt, hanem azért, mert gyászoltam a forradalom áldozatait. Mivel bentlakási felügyelő tanár voltam egyik társammal, aki magyar tanár volt, annak elmondtam, hogy a forradalomban részt vett írók nevét és műveit ne hagyja ki a tananyagból, ez szintén vád volt ellenem. Azután rövidesen Csíkdánfalvára helyeztek ki tanítani. 1958 nyarán felhívtak a tanfelügyelőségre, hogy „miután nem megfelelő módon viselkedtem politikai szempontból”, így kénytelenek elhelyezni. Azt kérdezték tőlem, kérem-e önkéntes áthelyezésemet a liceumból Csíkdánfalvára, vagy pedig felbontják a munkaszerződésemet, így „önkéntesen” kértem kihelyezésemet Csíkdánfalvára.

- Mit tett mikor megtudta, hogy le fogják tartóztatni?

- A letartóztatásomat megelőző napon este Csíkszeredában az egyik munkatársam, mondta nagy titokban, hogy holnap le fognak tartóztatni. Így is történt. Nem volt téves az információ, másnap kihívtak az osztályból, ahol éppen tanítottam és elkísértek az albérleti lakásomba. Megmutatták a házkutatási parancsot és keresték a verseimet, a naplómam amivel vádolhattak, de nem találták, mert már előre tudtam, hogy úgyis letartóztatnak és átvittem a háziasszonyomnak, hogy rejtse el. Ő el is rejtette. Így nem találtak semmi bizonyítékot ellenem, azonban mégis letartóztattak és Marosvásárhelyen vizsgálták ki az ügyünket, egészen az elítélésünkig, ezt szeptember 15-ére időzítették, mert akkor volt az iskolakezdés, és ezzel példát akartak statuálni a tanügyeseknek, hogy íme „ilyen tanárok és diákok vannak”. Az ítélet hirdetésekor 20 évet és még 10 évet kaptam a vádak alapján. 20 évre a rendszer elleni felforgató tevékenységemért, 10 évre a tiltott iratok terjesztésért újabb vádak alapján.

- Miért tartóztatták le önt 3 évvel a forradalom után ?

- Csíkszeredában volt nekünk egy Sánta Imre nevezetű diákunk, utolsó éves volt, és verselt. Úgy képzelte, hogy egyfajta Petőfi Sándor. Elvette az apja fekete ünneplő öltönyét és ő azt mondta, eljön Sepsiszentgyörgyre és színész lesz. Hátrahagyott egy levelet, hogy én saját magam ura akarok lenni, és titkos dolgom van otthon. Ez a levél elkerült a tanfelügyelőhöz, az meg nem akarta titokban tartani, így elkerült a titkosrendőrségre, akik nem Sánta Imrét keresték, hanem azt a dolgot, ami titkos és el volt rejtve, az pedig nem volt más, mint egy rendszer-ellenes verseket tartalmazó füzet. Imre hazajött. Közben folytatódott a keresés, kérdezték, hogy még ki versel. Őt elengedték érdekes módon, minket a tanárokat pedig elítélték.

Folytatjuk